

Óraterv

1. Alapadatok:

Pedagógus neve: Tóth Stefany Júlia

Műveltségi terület: Magyar irodalom és történelem

Tantárgy: Történelem és Irodalom óra + Technika óra

Célcsoport: előtanulmányokat végző 12 évesek

Főtéma: II. Rákóczi Ferenc

A témakör megnevezése: II Rákóczi Ferenc, Kuruc korszak, Kuruc irodalom

Az óra típusa:Új ismeretet feldolgozó óra, az új ismeretek alkalmazására szolgáló óra.

Oktatási célok: II Rákóczi Ferenc és kuruc korszaknak ismertetése, Magyar történelmünk egyik fontos konfliktusának megértése, Kuruc magyar irodalom megismerése, Építészeti egységek (hidak) elnevezése Rákócziról

Nevelési célok:önálló ismeretszerzés gyakorlása, összefüggések meglátása, ok- okozati kapcsolatok feltárása, Magyarság tudat növelése, megismerjük hazánk múltját, hisz akkor a magunk magyar gondolkodásmódját is megértjük

Képzési célok: koncentrált figyelem fejlesztése az óra eleji játékkal. Fejlődjön az ismeretek és olvasott szöveg átadásának képessége, hosszú távú emlékezet

Az óra didaktikai feladatai: A tanulók megelőző tudására építve, részben önálló ismeretszerzésre támaszkodó ismeretbővítés, majd ennek a közös megbeszéléssel, tanári magyarázattal történő kiegészítése, megerősítése. A tanultak alkalmazása egyszerű feladathelyzetekben. Helyesírási, kommunikációs készség fejlesztése.

Tanítandó fogalmak:

Az órán használt tankönyv címe: www.rubicon.hu és www.wikipedia.hu felhasználása, képek forrása: google.com, versek forrása: mek.hu

Eszközigény: füzet, toll, fénymásolt tananyag (általam szerkesztett), számítógép, internet, feladatlap, újrahasznosított anyagok, ragasztó

2. Óraterv

Tanítási idő	Logikai egység	Tanári tevékenység	Tanulói tevékenység	Taneszköz	Tantárgyi koncentráció	Reflektálás
5 perc	Ráhangolódás <i>Játék (kuruc zene bejátszása)</i>	Kuruc dal 'Fel fel vitézek a csatára fénymásolt dalszöveg kiosztása egyszer meghallgatjuk, majd utána dal bemutatása	dal hallgatása majd éneklése utána megtippelni melyik történelmi korszakból való megosztani mit tudnak II. Rákóczi Ferencről	fénymásolt dalszöveg		feldobja a hangulatot és felkelti a gyermek érdeklődését a korszak iránt
20 perc	II. Rákóczi Ferenc	A feladatlap követése míg a gyerekek olvassák, új szavak megértetése	Feladatlap felolvasása	internet		Szókincsfejlesztés és magyar történelem

						tudástár bővítése
10 perc	II. Rákóczi Ferenc feladatlap	felügyelet	párban megválaszolják a gyerekek a feladatlapon feltett kérdésekre a választ	feladatlap		csoportmunka, szövegértés, logikai készségek fejlesztése
	válaszok megbeszélése	válaszok korrigálása	válaszok felolvasása felszólítás szerint	feladatlap		
20 perc	Kuruc versek megismerése	<i>Csínom Palkó felolvasása és megbeszélése, 'elemzése'</i>	vers történetének megbeszélése (többi vers otthonra házi feladat elolvasni)	fénymásolat rajta a versekkel		irodalmi tudás bővítése, régi magyar szóhasználat megismerése
15 perc		budapesti Rákóczi híd bemutatása és további hidak ismertetése	képek és szövegrészek hidakról, azok	papír, toll,		hazai építészeti egységek megismerése és

			tanulmányozása együtt			beazonosítása
30 perc	makett híd építése	hídmakett bemutatása	hídmakett építése (választhatnak a felsorolt hidak közül) képek, illusztrációk segítségül szolgálnak	újrahasznosított anyagok (műanyag karton, fapálcika), ragasztó, cellux, festék		finom motorika fejlesztése, fővárosunk megismerése

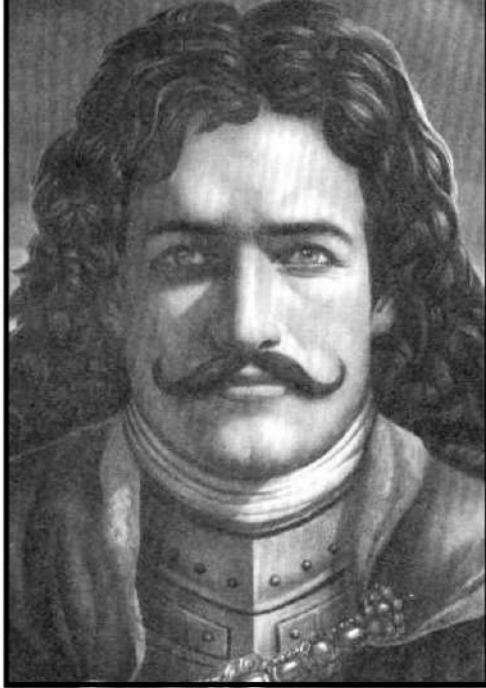
22. I.Szaladj ku-ruc, jön a né - met, ládd, mily lompos,
I.Szaladj ku-ruc, jön a né - met, ládd, mily lompos,

ker-get té - ged. Hidd el, megdöf, ha el - ér - het,
ker-get té - ged. Hidd el, megdöf, ha el - ér - het,

ér - de - med sze - rint megfi - zet, nyalka ku - ruc!
ér - de - med sze - rint megfi - zet, nyal-ka ku - ruc!

2. Hol vagy te most, nyalka kuruc? 3. Hová tetted a subádat,
Aki voltál mint a szép strucc? Térdigérő dolmánykádat,
Már hazádba soha nem jutsz, Majd tizfontos csattos forgód,
Ez világbul is majd kifutsz, Kócsagtollas, prêmes csákód,
Nyalka kuruc! Nyalka kuruc?!

4. Hol van hosszú pántos kardod,
Menykötött nagy pallosod?
Ústtel varrott pantallérod,
Cifrán varrott nagy tarsolyod,
Nyalka kuruc!

A jejedelem 1676-ban született. Szülei Rákóczi Ferenc és Zrinyi Ilona voltak. Munkács ostroma alatt édesanyja mellett volt, majd a vár feladása után a kis Ferencet Bécsbe vitették, ahol jezsuiták nevelték. Az osztrák császár iránti hűséget próbálták belenevelni. Húszéves korában feleségével Magyarországon telepedett le, és Sáros megye főispánja lett. Amikor 1697-ben látta, hogy a császár milyen kegyetlenül büntette a hegyaljai felkelés résztvevőit, a császár ellen fordult.

Bercsényi Miklós segítségével a nemesség köreiből a császár ellen szervezkedni kezdett. XIV. Lajos francia királyhoz levélben fordult segítségért. Mikor ez a levélváltás kitudódott, Rákóczit a bécsújhelyi börtönbe zárták, ahonnan Lengyelországba szökött. Itt keresték fel 1703-ban, hogy felkérjék a Habsburg-ellenes felkelés vezetésére. Rákóczi a szabadságharc élére állt, és főleg parasztokból álló seregével néhány hét alatt elfoglalta a Tiszántúlt. 1704-ben Gyulafehérvárott Erdély fejedelmévé választották. 1705-ben a szécsényi országgyűlésen vezérlő fejedelemnek választották meg.

Rákóczi külföldön keresett segítséget a szabadságharchoz. 1711-ben I. Péter orosz cárhoz utazott, hogy tőle kérjen segítséget. Amíg távol volt, hűtlen megbízottja, Károlyi Sándor, megkötötte a szatmári békét, ami a szabadságharc végét jelentette. Rákóczi nem ismerte el a szégyenletes békeszerződést, inkább száműzetésbe ment. Néhány barátjával együtt Rodostóban élt 1735-ben bekövetkezett haláláig.

2. Kik voltak a szülei?

3. Kik és hol nevelték fel Rákóczit?

4. Ki segített Rákóczinak a császár ellen szervezkedni?

5. Kivel levelezett Rákóczi, amiért börtönbe zárták?

6. Melyik területet foglalta el hamar Rákóczi, amikor a szabadságharc élére állt?

7. Milyen fejedelem volt 1704-től?

8. Ki árulta el?

9. Hol halt meg II. Rákóczi Ferenc?

MI MICSODA?

FŐISPÁN

NEMESSÉG

LEVÉLVÁLTÁS

FELKELÉS

PARASZT

OROSZ

CÁR

HÚTLEN

SZÉGYENLETES

SZÁMŰZETÉS

CZAR

NOBILITY

RUSSIAN

SHIREMAN

DISLOYAL

SHAMEFUL

EXILE

UPRISING

EXCHANGE OF LETTERS

PEASANT

Kuruc költészet

A magyar népzene mellett nagy értéket képviselnek és a népies dalokhoz tartoznak a kuruc dalok. A Rákóczi szabadságharc bukása után váltak népdalokká. Szerzőiknek néha ismerjük a nevét, de a dal szövege és tartalma is segíthet bennünket abban, hogy kitaláljuk: miféle ember lehetett a szerzője. A bújdosó nemeseik általában jólétüket siratták, a szegénylegények pedig többnyire nincstelenségükről panaszkodtak. A dalok híven követték az események, harcok alakulását. A kuruc dalok akkor sem szüntek meg, amikor a majtényi síkon letették a fegyvert. Az újra bújdosni kényszerülő szegénylegények most arról énekeltek, hogy mennyire visszavárják Rákóczit, s újabb bújdosóénekek és kesergők keletkeztek.

CSÍNOM PALKÓ

Csinom Palkó, Csinom Jankó,
Csontos kalabérom,
Szép selymes lödöngöm,
Dali pár pisztalyom.

Nosza rajta, jó katonák,
Igyunk egyszéggel!
Menjen táncba ki-ki köztünk
Az ő jegyesével!

Ne bánkodjék senki köztünk,
Menjünk az Alföldre,
Megrontatik kezük által
Az labonc ereje!

Szabad nekünk, jó katonák,
Tisza-Duna közü,
Laboncságnak mert nincs sohult
Ottan semmi közü.

Darulábú, szarkaorrú
Nyomorult nemzetség
Fut előttünk, retteg tőlünk,
Nyomorult nemzetség!

Görbe hátú, mert lenyomta
Füstös moskotéra,
Elfárasztott, elbágyasztott
Dióverő pózna.

Tüzes madzag, apró csollong,
Lombos az agyája,
Tátva-nyitva mindenknek
Nagy éhelholt szája.

Toldott-foldott, tetves-reves
Minden portékája,
Kalapjának nedvessége,
Lefügg kalimája.

Renddel állván, nagy sokaknak
Meggyőzik az társát,
Ebről ebre hagyják
Békasütő nyársát.

Elig nyílik fel a szája
Berdó kiáltásra,
Korog-morog öres hasa,
Siet jóllakásra.

Rendeletlen öltözeti,
Csúfos pántlikája,
Nem érne egy abadolmánt
Minden portékája.

Lapos guta megütötte
Bornyúbör iszákjút,
Kebelében legelteti
Sok ezer marháját.

Mely marhának tetü neve,
Tartsa ő magának!
Nyúzta rendre, jó lesz bőre
Bornyúbör iszáknak.

Mert ő igen gyenge nemzet,
Szokott effélire,
Országában eleget kap,
Menjen hát helyire!

Ugyan] mit [is] vitézkedünk,
Jó kuruc vitézek,
Mert ezeknek drágább kénését
[Én] soha nem lelek.

De gyülölöm, mert nyomorú
Mégis kevélységre,
Ládd, majd feldől, mégis indul
Magyarok vesztire.

Kicsirázott eb-agyara
Az magyar cipóra,
De megváslik foga bele,
Lészen még oly óra!

Sok tokosnak mentél te már
Éltének végére,
Szabadoson öszvementél
Útközetből véte.

“EB URA FAKÓ”

10 OLDAL

Sok szerencsét próbáltál te
Velünk német ellen,
Holott soha nem voltál te
Szerencsétlenséggel.

Sok cifornyas német urat
Rabságra hajtottunk,
Sok kalapot mezősen
Őszve is tapodtunk.

Nosza! most is üzzük, vágjuk
Mind ellenségünköt,
Mutassuk meg nemzetünknek
Jó vitézségünköt!

Fut az tokos, tüzes madzag
Kihull az kezéből,
Ősi keserű gombája
Kidől az fejéből.

Után' kuruc! után!
Tied az puskája,
Enyim pedig az kancája,
Tied az lódingja!

Rajta, Miska, rajta
Az tüzes labancon!
Mienk leszen az nyereség
Mind az derék harcon.

De mindezek fégyverekkel
Nem érnek egy pénzt is,
Hadd el, vedd el az szablyáját,
Úsd le az fejét is!

A nagyszájú horvátnak is
Fekete csizmája,
Hosszu nyakú, kurta farkú
Göresős paripája.

Egy rossz, rozsdás kalabérja,
Életlen szablyája,
Csipás szemű kancájával
Együtt van kvártélyja.

Noha éhkel csak meg nem hal,
Nincs benn takarmánya,
Sokszor száznak sincs közöttök
Egy pipa dohányja!

Az vitéz kurucnak
Van szabott dolmánya,
Sarkantyús csizmája,
Futó paripája.

Az gyalog kurucnak
Van frissen járása,
Mint Pelagus lónak,
Van sebes futása.

Vitéz karja lábaitban
Karmazsin csizmája,
Gyönggyel fűzött az boeskorja,
Ezüstös kapcája.

Hátán cifra farkasbőre,
Kurta kis dolmánya,
Nyakában függ gyönggyel fűzött
Csontos kalabéra.

Fényességgel mind berakva
Aranyos szablyája
Nyusztal béltett az süvege,
Csillagos forgója.

Patyolat az kuruc,
Gyöngy az felesége,
Hetes vászon az laboncság,
Köd az felesége.

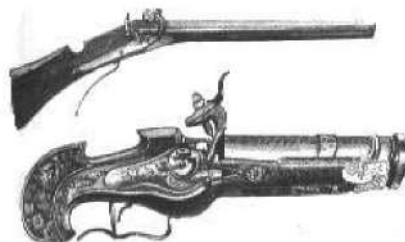
Szegén kuruc elveszett, mert
Sokszor egyest isznak,
Pohárt esászár életiért
Egymásra hagyítanak.

Nosza tehát, hadnagy uram,
Dúljuk fel jószágát,
Mind ellenségünknek
Hajtsuk el marháját!

Ha rád támad az pénziért,
Vágd be az ajtaját,
Fürd meg az hordáját,
Ldd meg mind az borát!

Az paraszt embernek
Fogd meg az szakállát,
Hajtsd el az marháját,
Verd pofon ő magát!

Az laboncság takarodjék
Nemes országunkból,
Hogy végtire szalagszíjat
Ne fogjunk hátakból!

RÁKÓCZI KESERGŐJE

Hallgassátok meg magyarok amit beszélek,
Tanácsoljatok vitézim, mitévő legyek?
Jön a német, dúl, fül, éget,
Mindent pusztit, rabol, kerget,
Haj! már mit tégyek?

Tanácsoljuk Fölségednek, meg se is vesse,
Aranyait, ezüstjeit rúdakra veresse,
Rakassa fel, vitesse el,
Hordassa el, és menjen el,
Merre szeme lát!

Megcselleksem, elkövetem, mondja valaki,
Sőt szeretem, meg se vetem, oktasson akárki.
Ki az oka: minden látja!
De tudja meg, hogy megbánja
Spion Károlyi!

Megfizeti még az árát az árulásnak,
Kipótolja maradéka Esze Tamásnak,
Ha nem másnak! Árulóknak,
Úgy léssen még dolga neki,
Miként Júdásnak!

Országból, a hazából már ki kell menni,
Mordságról, hibáiról megengedjétek ti!
Megöllelek, megcsókollak,
Amíg élek, mindig szánlak
Kedves Beresényim!

Sok pénzembe, költségembe került váraim,
Azokhoz pompásan épült sok szép palotáim!
Itt hagylak már, pataki vár!
Nem látlak már, munkácsi vár!
Isten megáldjon!

Megengedjen a magyarság, már ezt kiáltom,
Édes hazám, mire jutál, csak azt sajnálom!
Német lesz már a vezéred,
Jaj! de néked az nem véred!
Haj! ki ne szána?

Hej, Rákóczi, magyarok vezére, Beresényi,
Országunk fejedelme vezére: Thököli!
Hová lettek, hová mentek,
Országunknak híres-jeles
Magyar vezéri?

Oh! égre kiáltó vétek, hogyha képzelem:
Országából elbújdosott a jó fejedelem!
Nem képzelem, nem is vélem,
Más országnak királyánál
Helyét ne telje!

Nézd, a német lakóföldünket már mivé tette!
Asszonyainkat, leányainkat megszeplősítette!
Német már a vezéreték,
Jaj, be szánlak benneteket!
Isten veletek!

RÁKÓCZI FERENC BÚS ÉNEKE

Győzhetetlen én kőszálom,
Védelmzőm és kővárom,
A keresztfán drága árom,
Oltalmamat tőled várom!

Sebeidnek nagy voltáért,
Engedj kedves áldozatért,
Drága szép piros véredért,
Kit kiöntél ez világerért.

Irgyimet zabolázd meg,
Szándékomban tartóztatd meg,
Szegény fejem koronázd meg,
Mennyen-földön boldogítsd meg!

Életemet ostromolják:
Feszítsd, feszítsd! - azt kiáltják,
Mint gyilkosom, azt kívánják,
És véretem szomjúhozzák.

Reád bíztam ez ügyemet,
Én Jézusom én lelkemet,
Megpedett bú szívemet
És szegény árva fejemet.

Irgalmazz meg én lelkeimnek,
Ki vagy ura mennynek-földnek;
Könyörgök csak felségednek,
Mint kegyes idvezítőmnek.

Ím, elmégyek országból,
Drága, kedves, jó hazából,
Eddigvaló hajlékomból,
Költözöm kell jószágomból.

Mutass, Jézus, kies földet,
Lakásomra adj jó helyet,
Ez életben csendességet,
Jövendőben idvességét!

Rákóczi híd

A Rákóczi híd Budapest **második legújabb Duna-hídja (1995-ben adták át a forgalomnak)**. Közvetlenül az Összekötő vasúti híd mellett található. **A híd 1995–2011 között a Lágymányosi híd nevet viselte.** Ez volt Budapest dunai közúti hídjai közül az első, amelyik nem egy személyről, hanem földrajzi elhelyezkedéséről kapta elnevezését. A Fővárosi Közgyűlés **2011. április 27-ei ülésén javasolta a Földrajzinév-bizottságnak, hogy a híd elnevezését változtassa Rákóczi hídra.** Az ajánlást a bizottság 2011 augusztusában egyhangúlag elfogadta.

Lánchíd

A főváros **első, műemlék** hídja, **háttérben a Budai várral** csodálatos látvány, ami sok turistát csalogatott már Budapestre. **Gróf Széchenyi István felkérésére** William Tierney Clark tervező és Adam Clark kivitelező **építették meg 1839–1849 között**. A világháborús pusztításokat ez a dunai híd sem élte túl, **1949-ben, készítésének 100. évfordulóján építették újjá**. A budai oldalon található alagút tetejére gyalog is fel lehet jutni, ahonnan kiváló látkép nyílik a Dunára.

Erzsébet híd

A népszerű Habsburg királynőről, **Sissiről (Erzsébet királyné)** elnevezett híd az egyetlen budapesti híd, melyet **nem lehetett rekonstruálni a II. Világháborút követően, így új épült helyette.** A híd építése 1897-ben kezdődött és **1903-ban avatták fel.** Az **1945-ben felrobbantott híd annyira megrongálódott, hogy a régi híd újjáépítése helyett 1960-ban megkezdődött az új Erzsébet híd építése.** Így Sávoy Pál tervei alapján egy kábelhíd épült, a régivel azonos nyomvonalon, melyet **1964-ben adták át a forgalomnak.**

Szabadság híd

A Szabadság híd Budapest egyik, **1896-ban**, a főváros harmadik közúti átkelőjeként **átadott hídja**. A Szent Gellért tér és a Fővám tér között vezet át a Dunán, a Kiskörút folytatásaként. **A híd megnyitása után bő másfél évvel, 1898. május 31-én indították el a Szabadság hídon keresztülvezető villamosjáratot**. A hidat **2007-2008-ban felújították**.

Árpád híd

Az Árpád híd Budapest egyik **közúti Duna hídja** Budapest III. kerülete és Budapest XIII. kerülete között, egyben a **leghosszabb budapesti Duna-híd**. Ma a híd Budapest **legforgalmasabb hídja**, naponta mintegy 150 000 jármű halad át rajta

Margit híd

A budapesti Margit híd a **Szent István körutat és a Margit körutat köti össze a Margitsziget érintésével**. A főváros **második állandó hídjaként 1872 és 1876 között épült**, 1876. április 30-án avatták fel. 1978-ban végeztek rajta rekonstrukciót, leromlott állapota indokolta tette egy nagyobb lélegzetű felújítás megkezdését 2009 augusztusában. **A felújított hidat 2011-ben adták át.**

Petőfi híd

A Petőfi híd Budapest egyik Duna-hídja. 1933–37 között építették, a pesti és budai körút **déli szakaszainak** villamos- és gépjárműforgalmát vezeti át a Duna felett. **1937. szeptember 12-én adták át a közönségnek. A II. világháborúban 1945. január 14-én felrobbantották.** 1950–52 között építették újjá, és **1952. november 22-én nyitották meg a forgalom előtt. Ekkor kapta Petőfi Sándor magyar költő nevét.**

